

Υπουργείο Παιδείας & Πολιτισμού

Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης

ΝΕΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Από τη θεωρία στην πράξη

Ομάδα Υποστήριξης
Νέου Αναλυτικού Προγράμματος
Εικαστικών Τεχνών

Ενημερωτική συνάντηση για ΕΔΕ
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
Δεκέμβριος 2012

Περιεχόμενο Παρουσίασης

- Προγραμματισμός της σχολικής χρονιάς
- ΝΑΠ Εικαστικών Τεχνών – Τι αλλάζει;
- Παιδαγωγικές Μέθοδοι – Προσεγγίσεις
- Διδακτικές Στρατηγικές
- Καινοτομίες που περιλαμβάνονται στο ΝΑΠ
- Αξιοποίηση Έργων Τέχνης
- Δομή – Περιεχόμενο του ΝΑΠ Εικαστικών Τεχνών
- Προγραμματισμός Ενότητας
- Εικαστική Δραστηριότητα

Ομάδα Υποστήριξης ΝΑΠ Εικαστικών Τεχνών

- Επιθεωρητές Εικαστικής Αγωγής Δημοτικής Εκπαίδευσης:
Γενεθλής Γενεθλίου
Τερέζα Λαμπριανού
- Λειτουργοί ΝΑΠ και Σύμβουλοι Εικαστικής Αγωγής:
Νικολέτα Αυγουστή
Φωτεινή Λάρκου
Έφη Ιωακείμ
Κύπρος Πισιαλής

Προγραμματισμός της σχολικής χρονιάς

ΔΡΑΣΕΙΣ

- Επιμόρφωση στο διήμερο εκπαιδευτικού
- Επιμόρφωση σε δίκτυα σχολείων με καθορισμένο πρόγραμμα για κάλυψη όλων των σχολείων της Κύπρου
- Συνεργασία με εκπαιδευτικούς για σχεδιασμό και εφαρμογή ενοτήτων (παραγωγή υλικού για ανάρτηση στην ιστοσελίδα)
- Στήριξη εκπαιδευτικών ενδοσχολικά και οργάνωση συνδιδασκαλιών
- Προγραμματισμός προαιρετικών σεμιναρίων σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο
- Αναβάθμιση και εμπλουτισμός της ιστοσελίδας με υλικό που βοηθά τους εκπαιδευτικούς στον προγραμματισμό της εργασίας τους

<http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Eikastiki-Agogi/index.html>

Τι αλλάζει;

- Επαναπροσδιορισμός του όρου και ρόλου των Εικαστικών Τεχνών
- Σύνδεση των βαθμίδων εκπαίδευσης
  - Βαθμίδα 1: Προδημοτική – Β' Δημοτικού
  - Βαθμίδα 2: Γ' Δημοτικού – Ε' Δημοτικού
  - Βαθμίδα 3: Στ' Δημοτικού – Β' Γυμνασίου
  - Βαθμίδα 4: Γ' Γυμνασίου – Α' Λυκείου
- Καθορισμός δεικτών επιτυχίας για κάθε βαθμίδα
- Εισαγωγή σύγχρονων και ευέλικτων διδακτικών προσεγγίσεων
- Έμφαση στην κριτική σκέψη ως δεξιότητα

Ορισμός των Εικαστικών Τεχνών

Οι Εικαστικές Τέχνες περιλαμβάνουν:

- τις καλές τέχνες
- εικόνες και αντικείμενα της καθημερινότητας
- αντικείμενα παραδοσιακής τέχνης
- μορφές τέχνης από διάφορους πολιτισμούς

Παραδοσιακή
Αφρικανική μάσκα

Andy Goldsworthy

Θεόδουλος, Ψήφισμα, 1995
Εγκατάσταση στην οδό Λήδρας, Λευκωσία

Ο σκοπός των Εικαστικών Τεχνών

Η ανάπτυξη κριτικά σκεπτόμενων, συνειδητοποιημένων δημιουργών – θεατών που συμβάλλουν ενεργά στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους

Richard Diebenkorn

Mathew Ritchie, Line Shot, εγκατάσταση στο χώρο

Θεόδουλος, Κύβος III, 2005, βιντεογλυπτική

Παιδαγωγικές μέθοδοι - Προσεγγίσεις

- Παιδοκεντρικές – Νοοκατασκευαστικές Προσεγγίσεις στην Εικαστική Αγωγή
- Κριτική Παιδαγωγική και Εικαστική Αγωγή

Παιδοκεντρικές – Νοοκατασκευαστικές Προσεγγίσεις στην Εικαστική Αγωγή

Βασικές αρχές:

- άμεση εμπειρία η οποία προηγείται της κατανόησης
- ενεργός συμμετοχή και σύνδεση με αυθεντικές-πραγματικές καταστάσεις
- πολυτροπική εικαστική έκφραση
- δραστηριότητες με συνέχεια και εξέλιξη
- αλληλεπιδραστικό περιβάλλον μάθησης
- καλλιέργεια μεταγνωστικών δεξιοτήτων
- διαφοροποίηση διδασκαλίας/πολλαπλές διαδρομές μάθησης
- στοχαστική δράση

Κριτική Παιδαγωγική και Εικαστική Αγωγή

Βασικές αρχές:

Οι Εικαστικές Τέχνες

- αποτελούν πράξη
- συνδέουν σχολείο με κοινωνία
- προωθούν τον κριτικό στοχασμό και την έρευνα
- προωθούν την ανάληψη πρωτοβουλίας και αυτενέργειας
- αποδέχονται την υποκειμενικότητα, τις πολλαπλές ερμηνείες και το διάλογο

Διδακτικές Στρατηγικές

- Παιχνίδι
- Διερεύνηση Υλικών και Ιδεών
- Αναζήτηση και Έρευνα
  - Διατύπωση ερωτημάτων*
  - Καταιγισμός ιδεών*
  - Χαρτογράφηση εννοιών*
- Διάλογος
- Δίλημμα
- Επαφή με αυθεντικές και πραγματικές καταστάσεις, αντικείμενα και ανθρώπους
- Αναστοχασμός
- Ανατροπή / Αντιπαράθεση
  - A. Αποδόμηση και Αναδόμηση*
  - B. Πολυτροπική Έκφραση*
- Προώθηση και διάχυση ιδεών
(Βλ. Οδηγό Εκπαιδευτικού, σελ. 15-18)

Βιωματική Μάθηση και Εικαστικές Τέχνες

Εμπειρίες

- μέσω των αισθήσεων
- θέασης
- με υλικά

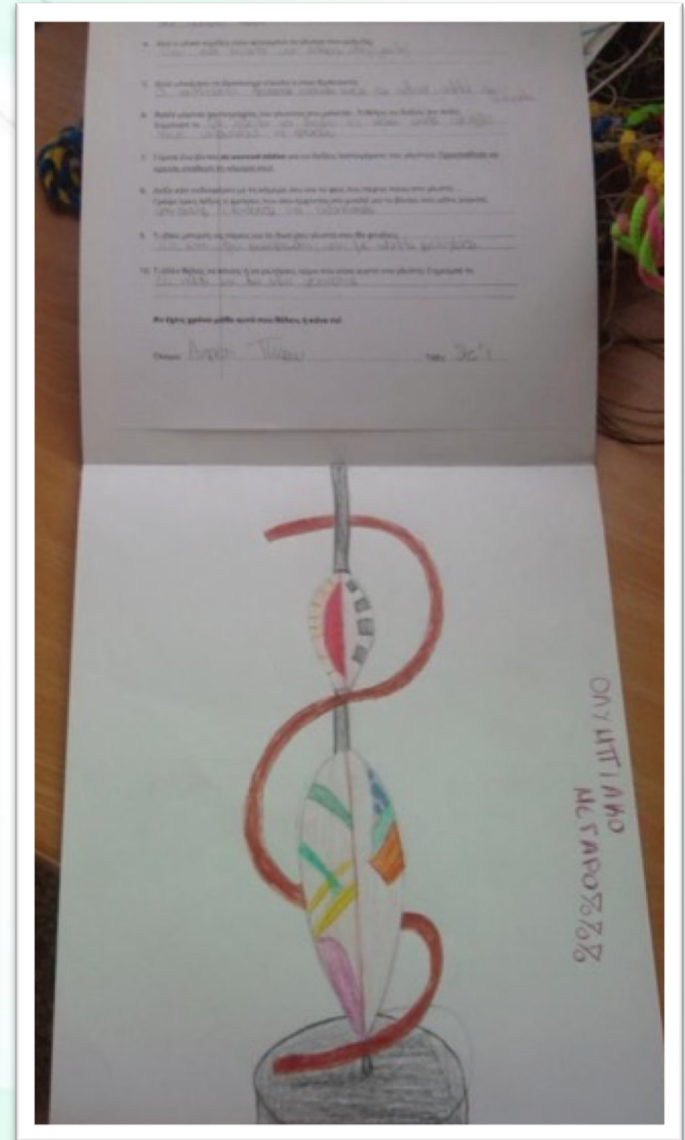

Οργάνωση Μαθησιακού Περιβάλλοντος

- Το περιβάλλον του σχολείου αποτελεί χώρο έμπνευσης και εικαστικής δημιουργίας.
- Το εργαστήριο Εικαστικών Τεχνών λειτουργεί ως ένας χώρος που ενθαρρύνει τον πειραματισμό και τη φαντασία.

Χρήση Εικαστικού Ημερολογίου

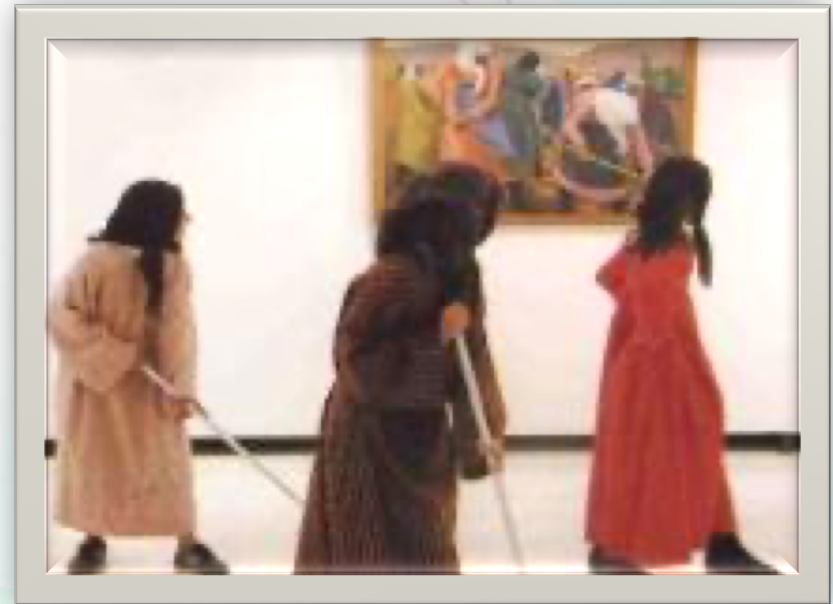

Καινοτομίες που περιλαμβάνονται στο ΝΑΠ

- Δημιουργικές Δράσεις:

Οι δραστηριότητες σε χώρους πολιτισμικού ή άλλου ενδιαφέροντος

(π.χ. σχολείο, γειτονιά, χωριό, πάρκο, κατάστημα, εργαστήριο, αρχαιολογικός χώρος, μουσείο, περιβαλλοντικό κέντρο)

Καινοτομίες που περιλαμβάνονται στο ΝΑΠ

- Δημιουργικές Συνεργασίες

Συνεργασία μαθητών/τριών με γονείς, ανθρώπους της παράδοσης, τεχνίτες, καλλιτέχνες, δημόσια πρόσωπα.

- Συνεργασία Σχολείου και Κοινότητας

Ανάπτυξη εικαστικών δραστηριοτήτων που στοχεύουν σε διάχυση ιδεών και αλληλεπίδραση με την ευρύτερη κοινότητα.

Αξιοποίηση Έργων Τέχνης

- Τα έργα τέχνης ενσωματώνονται στη διαδικασία μάθησης χωρίς να αποτελούν αυτοσκοπό του μαθήματος.
- Λαμβάνεται υπόψιν το κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο δημιουργήθηκαν.
- Λαμβάνονται υπόψιν οι εμπειρίες, τα βιώματα και τα στοιχεία της ταυτότητας των δημιουργών.

Χριστόφορος Σάββα, Το παιδί με το πουλάρι

Richard Diebenkorn

Helen Black, εγκατάσταση στο Μόλο, Λεμεσός

Πυρήνας:

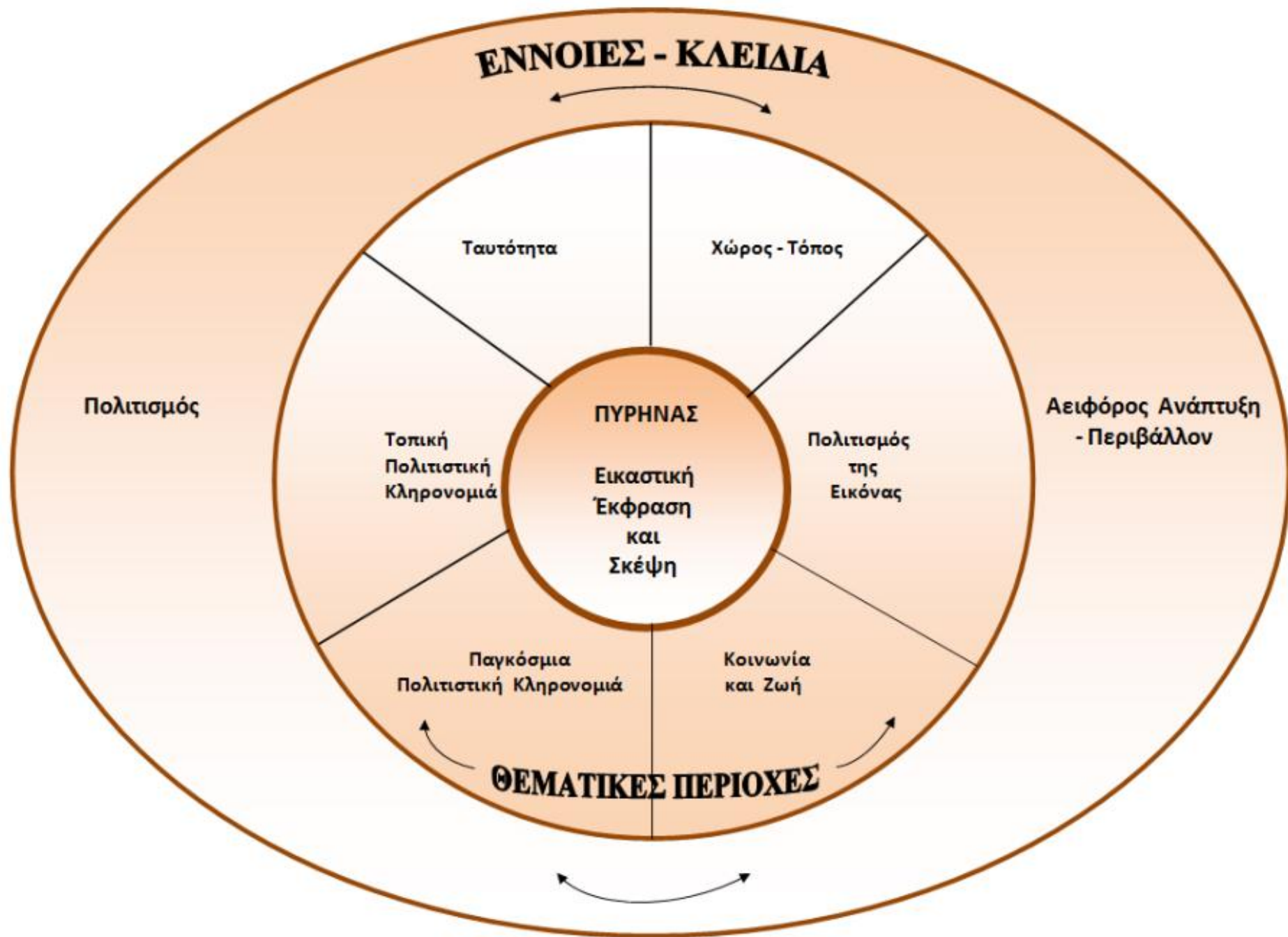
- ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΚΑΙ ΣΚΕΨΗ

Έννοιες Κλειδιά:

- ΔΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
- ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Στας Παράσκος,
Φυλακισμένος Συνείδησης,
2005

ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

- α. Χώρος τόπος
- β. Πολιτισμός της εικόνας
- γ. Κοινωνία και ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

- δ. Ταυτότητα
- ε. Τοπική πολιτιστική κληρονομιά
- στ. Παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά

Θεματικές Περιοχές

α. Χώρος-Τόπος (βαθμίδες 1, 2, 3, 4)

Παρατήρηση και δημιουργία σε σχέση με το άμεσο και ευρύτερο περιβάλλον (φυσικό και ανθρωπογενές).

Πιθανά ζητήματα

Το δωμάτιό μου, το σχολείο, η γειτονιά, τα καταστήματα, ο δρόμος, το δημαρχείο, η βιβλιοθήκη, το πάρκο, η παραλία, τοπία, το εργαστήριο του καλλιτέχνη, το πολυκατάστημα, διαδρομές

Θεματικές Περιοχές

β. Πολιτισμός της Εικόνας (βαθμίδες 1, 2, 3, 4)

Θέαση - παραγωγή της εικόνας και κριτική της σημασίας και λειτουργίας της στη ζωή μας.

Πιθανά ζητήματα

- Μετάδοση μηνυμάτων, κοινωνική δικτύωση, διαφήμιση, επίδραση MME
- Μόδα, αντικείμενα και τρόποι ζωής
- Επιστημονική φαντασία

Θεματικές Περιοχές

γ. Κοινωνία και Ζωή (βαθμίδες 1, 2, 3, 4)

Έκφραση κοινωνικού προβληματισμού, διάλογος με τον άνθρωπο και τις αξίες που τον διακρίνουν μέσω της εικαστικής δημιουργίας.

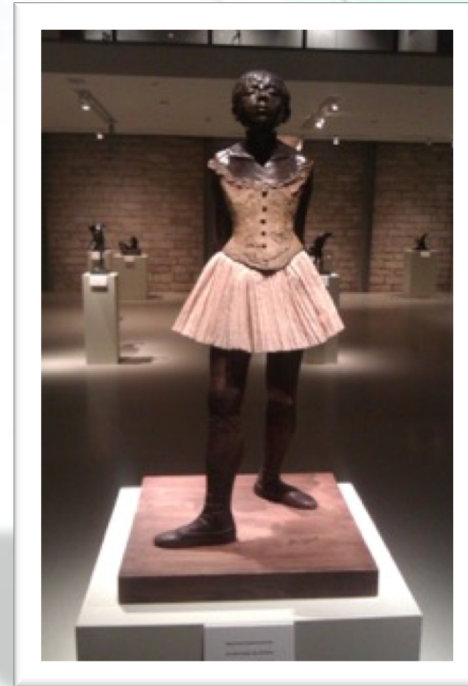
Πιθανά ζητήματα

Κατανάλωση, ρύπανση, οικονομική κρίση, δημοκρατία, ισότητα, διαφορετικότητα, ανθρώπινα δικαιώματα, ρατσισμός, φιλία, προκαταλήψεις, προπαγάνδα, διαπολιτισμικότητα, τουρισμός, κλωνοποίηση

Θεματικές Περιοχές

δ. Ταυτότητα (βαθμίδες 1, 2, 3, 4)

Στοχασμός και δημιουργία σε σχέση με το ποιος/ποια είμαι (πολλαπλές διαστάσεις της ατομικής και συλλογικής ταυτότητας).

Πιθανά ζητήματα

- Οικογένεια, θρησκεία, φύλο, ενδιαφέροντα, εθνικότητα, πολιτότητα, διαφορετικότητα, διαπολιτισμικότητα, εικονικοί κόσμοι.

Θεματικές Περιοχές

ε. Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά (βαθμίδες 1, 2, 3, 4)

Έρευνα και δημιουργία σε σχέση με την ιστορία, παράδοση, καλλιτεχνική παραγωγή και ζωή της Κύπρου.

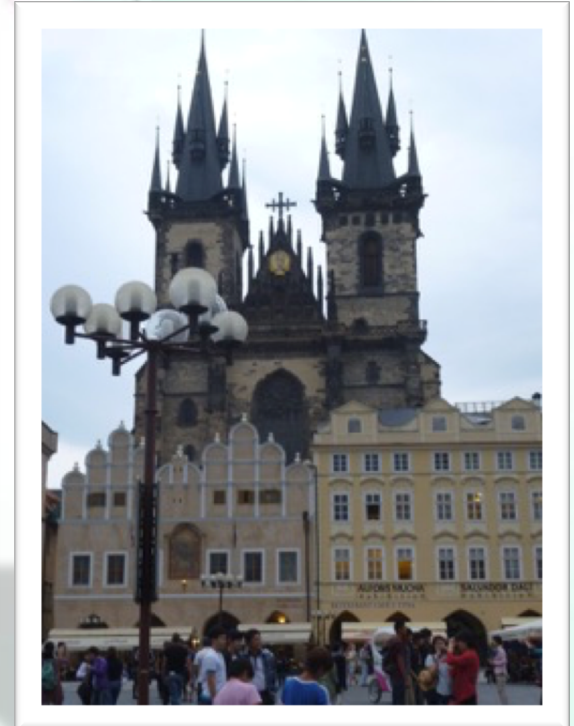
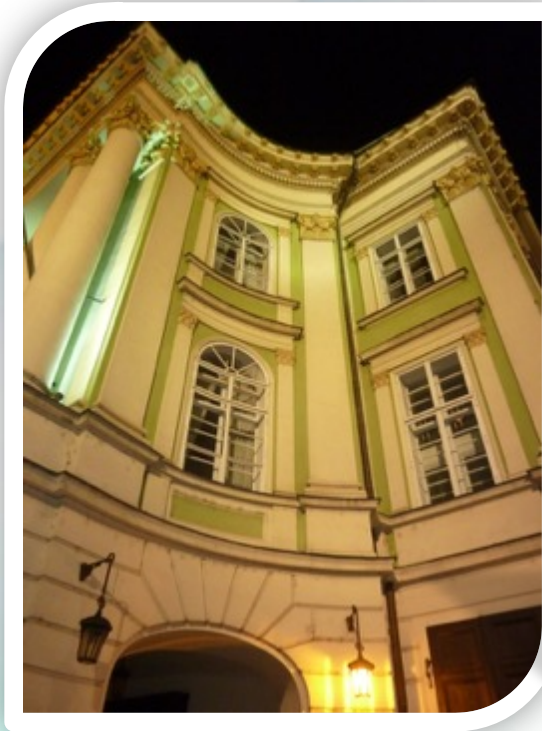
Πιθανά ζητήματα

- Έργα Κύπριων εικαστικών καλλιτεχνών
- Κυπριακή παράδοση στη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, κυπριακή χειροτεχνία, θρησκεία και τέχνη
- Αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, αρχαιολογικά ευρήματα, αρχαιοκαπηλία, προστασία μνημείων
- Μύθοι, παραμύθια, παραδόσεις, ήθη και έθιμα

Θεματικές Περιοχές

στ. Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά (βαθμίδες 1, 2, 3, 4)

Προσέγγιση της παγκόσμιας εικαστικής δημιουργίας και του κοινωνικού, πολιτισμικού και ιστορικού πλαισίου της.

Πιθανά ζητήματα

Μνημεία και δημόσιοι χώροι, αρχιτεκτονική, θρησκεία και τέχνη, πολιτική και τέχνη, διακόσμηση, ομορφιά, επιστημονικά επιτεύγματα, βασιλιάδες και βασίλισσες, χάρτες

Προγραμματισμός Ενότητας

- Επιλογή Θεματικής Περιοχής, Ζητήματος και Τίτλου Ενότητας
- Επιλογή στοιχείων από τον Πυρήνα
- Διατύπωση Στόχων
- Καταγραφή της πορείας των μαθημάτων
- Αξιολόγηση/Αναστοχασμός

Προγραμματισμός Ενότητας

Επιλογή Θεματικής Περιοχής

Οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν τη Θεματική Περιοχή και ένα συγκεκριμένο ζήτημα λαμβάνοντας υπόψη τα πιο κάτω:

- την ηλικία, τα ενδιαφέροντα, τις προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες, τις ικανότητες και ιδιαιτερότητες των παιδιών,
- το χρόνο (αν θα είναι μικρής ή μεγαλύτερης διάρκειας ενότητα),
- τις ανάγκες του σχολείου και της κοινότητας.

Προγραμματισμός Ενότητας

Επιλογή στοιχείων από τον Πυρήνα

Διερεύνηση της εικαστικής γλώσσας

- **Μορφολογικά, δομικά και νοηματικά στοιχεία**
- **Μέσα, υλικά και τεχνικές**
- **Αποκρίσεις, σημασίες, ερμηνείες και κρίσεις**
  - στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος (φυσικού και ανθρωπογενούς)
  - στην εικαστική εργασία των ίδιων και των άλλων παιδιών.

Προγραμματισμός Ενότητας

Διατύπωση στόχων

- Περιλαμβάνονται στόχοι και από τους τρεις βασικούς άξονες των γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων.

- Οι εκπαιδευτικοί διατυπώνουν σαφείς στόχους που θα τους βοηθήσουν στην καταγραφή των δραστηριοτήτων, αλλά και στην αξιολόγηση της ενότητας.

Καταγραφή της πορείας των μαθημάτων με συγκεκριμένες δραστηριότητες

- Παιδοκεντρικές, παιγνιώδεις και ενδιαφέρουσες δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στις εμπειρίες και στο αναπτυξιακό επίπεδο των παιδιών.
- Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις εικαστικές δραστηριότητες, στη διερεύνηση και εικαστική έκφραση των δικών τους ιδεών.

Αξιολόγηση / Αναστοχασμός

Μέσα/τρόποι αξιολόγησης

- Παρατήρηση
- Παρουσίαση της δημιουργικής διαδικασίας και αναστοχασμός
- Παιχνίδι ρόλων
- Αυτοαξιολόγηση / Ετεροαξιολόγηση
- Εικαστικό Ημερολόγιο
- Φάκελος εικαστικών δραστηριοτήτων για το σύνολο της τάξης

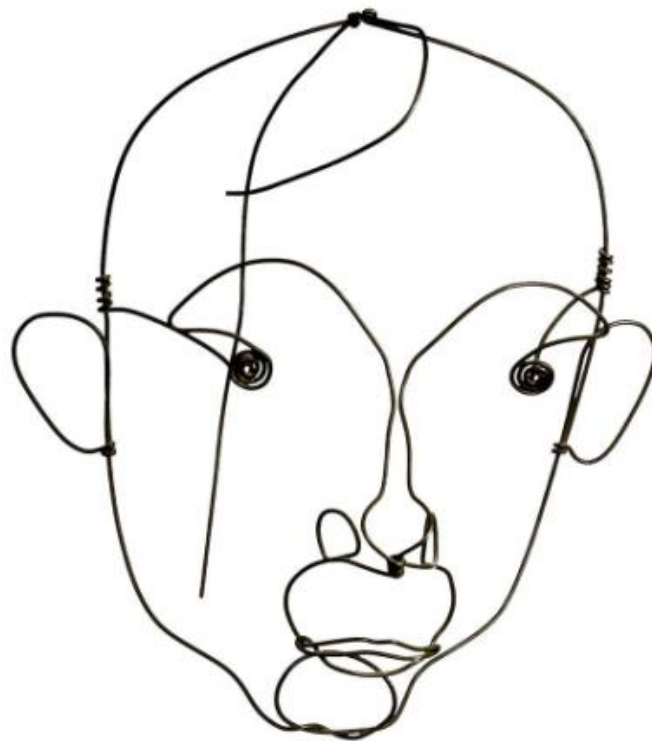
Αυτοπροσωπογραφίες με την αίσθηση της αφής

Σχολιασμός δραστηριότητας

- Έκφραση συναισθημάτων που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια της εικαστικής δημιουργίας.
- Συσχετισμός στοιχείων του σχεδίου με τα χαρακτηριστικά του προσώπου.
- Προβληματισμός για το εικαστικό αποτέλεσμα και σχολιασμός των μορφολογικών και δομικών στοιχείων του σχεδίου.
- Συνειρμοί και παραπομπές.

Εμπλουτισμός Εμπειριών

- Θέαση και μελέτη εποπτικού υλικού όπως: φωτογραφίες έργων καλλιτεχνών που ασχολήθηκαν με την έννοια της ταυτότητας.
- Δημιουργία ιδεογράμματος για την έννοια της ταυτότητας από κάθε ομάδα.
- Σύνδεση της μελέτης του υλικού με την εικαστική δραστηριότητα.

ALEXANDER CALDER

Προέκταση δραστηριότητας

Ευχαριστούμε
για την προσοχή σας

Ομάδα Υποστήριξης
Νέου Αναλυτικού Προγράμματος
Εικαστικών Τεχνών

Δεκέμβριος 2012